

de Volkskrant

RECENSIE NEO MATLOGA

De wereld van Neo Matloga refereert aan het dagelijks leven van jongeren in Zuid-Afrika

★★★★☆

De collages van verknipte Frankenstein-achtige figuren zijn niet al te hoopgevend.

Rutger Pontzen 6 mei 2019, 18:06

Neo Matloga, Nka nako go motseba, 2019, collage, houtskool en inkt op canvas, 165 cm x 200 cm Beeld Courtesy Neo Image Matloga

Eerst een opmerking vooraf: wie bedenkt in godshemelsnaam om eenderde van de expositie van de Zuid-Afrikaanse kunstenaar Neo Matloga, aangekondigd als zijn 'eerste museale solotentoonstelling', op te hangen naast de geblindeerde uitgang van een andere tentoonstelling, de schuifpui van een goederenlift, een brandslang en de dichte deur van de nooduitgang? Matloga's collageschilderijen mogen dan over het dagelijkse leven van de Zuid-Afrikaanse bevolking gaan, de omgeving waarin ze nu zijn ondergebracht is wel iets te alledaags.

Hoe dan ook, zijn eerste solo in het Fries Museum (want daar hebben ze dus die goederenlift, brandslang etc.) benadrukt inderdaad het talent van de Zuid-Afrikaanse kunstenaar. Matloga studeerde aan De Ateliers in Amsterdam, won in 2018 de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst en was genomineerd voor de Volkskrant Beeldende Kunst Prijs 2019. Reden: zijn onderscheidende signatuur van schilderen, tekenen en collage plakken.

Neo Image Matloga, *Madam le Sir*, 2019, collage, houtskool, soft pastel & inkt op canvas, 170cm x 140cm. Courtesy Neo Image Matloga Beeld Neo Image Matloga

Op het eerste gezicht ogen de scènes die Matloga schetst warm en vriendelijk, als huiselijk geluk dat eenieder toelacht. Een niets-aan-de-hand-wereld: geliefden knuffelen elkaar op de bank, zitten op bed plaatjes te draaien of drinken bier uit kartonnen Joburg-pakken alsof het melk is. Er wordt gelachen en gedanst, als op een eigentijds schilderij van Jan Steen of Adriaen Brouwer. Onbespoten kluchtigheid waarbij op de achtergrond altijd een vaasje lelies staat, en door het venster de buitenwereld schemert, op afstand.

Maar in hoeverre het werk echt om ‘liefde, intimiteit en het gezinsleven’ draait, zoals door het museum wordt gesuggereerd, valt te bezien.

Technisch gezien is Matloga's werk verwant aan de collagebeelden van Max Ernst, Raoul Hausmann en Richard Hamilton, uit de jaren dertig en zestig. Maar stilistisch zijn de collageschilderingen beter vergelijkbaar met het vroege kubisme van Picasso en Braque. Door de manier waarop gezichten en voorwerpen vanuit meerdere hoeken en perspectieven worden afgebeeld. Met ogen die naar boven en beneden kijken, een neus die deels van de voorkant en deels van de zijkant is te zien, oren van ongelijke grootte. En dat allemaal in een en hetzelfde gezicht.

Het levert bij Matloga niet alleen Frankenstein-achtige figuren op, opgebouwd uit meerdere ledematen, maar ook de aanblik van verwarde, zo niet verknipte geesten; een psyche met een meervoudige persoonlijkheidsstoornis. Personages die als in een wrang, Edward Albee-achtig theaterstuk langs elkaar heen leven, met zichzelf in de knoop zitten. Voor wie echt menselijk contact een stap te ver is, ondanks de verwoede pogingen daartoe.

Dan moet je, in deze zwart-witwereld vol tientallen grijstinten van Matloga, toch denken aan de ervaringen die veel jongeren in Zuid-Afrika naar het schijnt hebben. Van een leven dat er minder stralend uitziet dan het einde van de apartheid hen had voorgeschoteld. Dat het beloofde rainbow-tijdperk van een multi-culturele, multi-gekleurde samenleving nog ver weg is, en niet voor niets in zwart-wit door Matloga is verscheurd.

Kan ook zijn dat Matloga die buitenwereld bewust buiten beeld houdt. Omdat het er niet pluis is, er nog dagelijks vermoord wordt en het (oude) contrast tussen rijk en arm nog steeds groot en schrijnend is. En dat Matloga zijn protagonisten, verscheurd of niet, juist samen op de bank zet

en met elkaar laat dansen als tegengif voor de moeilijke omstandigheden waarin ze leven. Huiselijkheid en vriendschap als een laatste enclave van voorspoed en geluk. Het klinkt niet al te bemoedigend, maar het is in elk geval wat.